

Folytatjuk az országos nemzetiségi önkormányzati elnökökkel készült beszélgetések közlését. E lapszámunkban az Országos Lengyel Önkormányzat és az Országos Roma Önkormányzat új elnökeivel, valamint a Bolgár Országos Önkormányzat régi-új elnökével készítettünk interjúkat.

A közös erőfeszítés és a bátor fellépés igénye

Interjú az OLÖ elnökével, Rónay Ewával

Miután Csúcs Lászlóné a lengyel nemzetiség szószólója lett az országgyűlésben, a lengyel közösség a következő öt évre Rónay Ewa személyében új elnököt választott. Az elnök asszony Lengyelországban született, 1979-től él Magyarországon. Több mint húsz éve vesz részt a lengyel önkormányzatok és a magyarországi lengyelség szervezeteinek tevékenységében. Eleinte a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület munkájába kapcsolódott be, ahol – egyebek mellett – titkári feladatokat is ellátott. Diplomás pedagógus. Ruszisztikát végzett és képzése alapján taníthatja a lengyel nyelvet. A magyarországi lengyel iskola koncepciójának ötletgazdája, illetve tíz évig az intézmény igazgatója is. (Magyarországon oktatásszervezési és adminisztrációs irányú végzettséget is szerzett.) Az előző választási ciklusokban a Fővárosi Lengyel Önkormányzat elnöki, illetve az Országos Lengyel Önkormányzat elnökhelyettesi tisztségeit töltötte be.

– Gratulálunk ahhoz, hogy az Országos Lengyel Önkormányzat elnökévé választották. Mit tart a legfontosabb tennivalójának? Milyen fő cél fogja vérezélni a ténykedését?

– Véleményem szerint az a legfontosabb, hogy a hatékony munkavégzés érdekében szem előtt tartjuk: bennünket – önkormányzati tisztségviselőket – választással hatalmaztak fel arra, hogy a Polónia érdekében, vele egyetértésben és együttműködésben tevékenykedjünk. Képviselőkként nagyfokú bizalmat szavaztak meg nekünk, és remélem, nem fogunk csalódást okozni. Szavaimat alátámasztandó emlékeztetnék rá, hogy munkálkodásunk első lépéseként azon szervezetek vezetőivel találkoztunk, amelyek jelölési listákat tudtak állítani az OLÖ választásakor. Ez a tanácskozás szerintem nagyon jól sikerült.

Úgy gondolom, hogy a mindenkori elnöknek jól kell ismernie saját nemzetiségünket, a Polóniát, illetve célszerű, ha aktivista tapasztalattal is rendelkezik a polóniai munkát illetően. Ez igen nagy segítséget jelenthet munkavégzés közben. Szeretném felhívni a figyelmet arra a jelentős tényre is, hogy az elnök nem egyedül, nem önmagában dolgozik. A megfelelő működés záloga a csapatmunka, amely nélkül elmaradnak az eredmények. Természetesen az elnök az, aki vezető szerepet tölt be, így nem kellene félnie döntéseket hozni, de nyitottságot kell tanúsítson, és

Agnieszka Janiec-Nyitrai felvétele

mindenekelőtt fáradhatatlanul kell dolgoznia. Antoni Kępiński szavai-val szólva: „A jól ismertnek ismeretlenre, a múltnak jövőre cserélése erőfeszítést és bátorságot igényel.”

– Milyen tervei vannak az Önkormányzatnak 2015-re?

– Általánosságban válaszolok, hiszen a részletekről csak azt követően beszélhetünk majd, hogy az OLÖ képviselőivel, illetve a legnagyobb polóniai szervezetek vezetőivel sikerült megállapodni a rövid- és hosszú távú célokban. Együttműködésre kell törekednünk, hogy Magyarországon és Lengyelországban is hitelesen lehessen képviselni a nemzetiségünket. Természetesen nemzetiségi szószólónkkal, Csúcs

Halinával és a nagykövetséggel is együtt kívánok működni. Roman Kowalski nagykövet úr erősen támogatja az önkormányzati működést, s arra számítok, hogy ez a jövőben is változatlan marad. Nem kevésbé fontos az eddigi eredményeink megőrzése és továbbfejlesztése. Elsősorban az OLÖ által korábban létrehozott intézményekre gondolok, tehát az iskolára, a múzeumra, a közművelődési központra, a médiára, a társadalmi szervezeteknek és kluboknak biztosított támogatásra, illetve mindarra, amit „Derenk” hívószava megidéz. Természetesen mindezen túl vannak terveim néhány új projektre, de ezek megvalósítása nagymértékben függ az anyagi lehetőségektől. A nemzeti nyelv, hagyomány és ön-

tudat megőrzése, valamint ápolása a cél. Semmilyen „forradalmi változtatást” nem tervezek bevezetni, csupán folytatni szeretném azt, amit az előző önkormányzat megkezdett, mert a tevékenységét – egyes polóniai közegekből származó bizonyos bírálatok ellenére – sikeresnek tartom. Az OLÖ ülésén sikerült megválasztani az új Vallásügyi és Szociális Bizottságot, melynek feladatai közé tartozik majd a nehéz anyagi körülmények között élő, beteg, idős személyek megsegítését szolgáló szociális háló kialakítása. Ebben Andrzej Kalinowski konzul úr segítségére is számítok, aki ismeri ezeket a személyeket. Úgy gondolom, hogy rövid időn belül kialakíthatók a folyamatos segítségnyújtás megfelelő formái, de a részletekről még korai lenne beszélni. A jövő évben kénytelenek leszünk nekilátni az OLÖ-székház tétőszerkezete felújításához, mert a legutóbbi esőzések idején a víz néhány helyen szivárogni kezdett az irodahelyiségekbe.

Arra is oda kell figyelniünk, hogy 2015-ben a *Lengyel-Magyar Barátság Napját* Katowicében – a szülővárosomban – fogják ünnepelni. Azt szeretném, hogy a magyarországi lengyel közösség is részt vegyen ezen a megemlékezésen.

– *Meglátása szerint melyek a magyarországi lengyelek előtt tornyosuló kihívások? Miként látja ezt a legfőbb tisztség viselőjeként?*

– Az OLÖ megbízatása jelenleg öt évre szól. Nehéz ebben a pillanatban a kihívásokról beszélni. Az imént nagy általánosságban felvázoltam az OLÖ terveit és feladatait. Kihívások elé általában az élet állít minket. Milyeneket tartogat számunkra az elkövetkező öt év? Meglátjuk. Egyvalamit azonban figyelembe kell venni: szerkezetében változik a magyarországi lengyel társadalom. Ez a tendencia ráadásul a világon mindenhol megfigyelhető. Magyarországon ugyan nem kell küszködnünk a fiatal lengyelek több ezres tömege által gyakorolt befolyás hatásaival – amit nyugaton láthatunk –, de itt is érezkelni lehet: az utóbbi években Magyarországon letelepedett lengyeleknek más fogalmaik vannak a társadalom érdekében végzett munkáról, más elvárásokat támasztanak a polóniai szervezetekkel szemben, miközben az idősebb, tapasztalt aktivisták távoznak a polónia javára végzett tevékenységükből. Számos idős személy akad, akiről gondoskodnunk kellene, de hasonlóképpen – habár más módon – a gyerekekkel s a fiatalokkal is szükséges törődnünk. Meg kell találnunk a cselekvés megfelelő formáit. Sem az idősebb, sem a fiatalabb lengyeleket nem veszíthetjük el. Úgy kell nevelnünk a gyerekeket és fiatalokat, hogy ne következzen be az asszimiláció, hanem éppen ellenkezőleg, Magyarországon élve is képesek legyünk megmaradni lengyeleknek.

Es még egy ügy: úgy vélem, hogy az OLÖ tevékenységének bizonyos fokig a magyarokat is meg kell céloznia. Fontos lenne megmutatnunk a nemzetiségi önkormányzatok létezésének jelentőségét, előnyeit. Gyakran szokás az etnobiznisszel össze-

függésben emlegetni a nemzetiségeket, pedig ez csak mellékes jelenség. Összességében az önkormányzatok működése nagyon pozitív.

– *Elnök asszony mit tart a húsz évet is meghaladó polóniai tevékenysége legnagyobb személyes sikerének?*

– Erre a kérdésre röviden tudok válaszolni – az iskola megalapítását és fejlesztését. Függetlenül attól, hogy most az OLÖ elnöki tisztét betöltve ott kell hagynom az iskolát, a gyerekek és a fiatalság oktatásának ügye továbbra is legközelebb áll a szívemhez. Az iskolára úgy tekintek, mint saját gyermekemre, akit szeretek ugyan, de aki már annyira felnőtte vált, a körülményei olyannyira megnyugtatóak lettek, hogy megengedhető: saját, önálló életét kezdje el élni. Én mindig is anyai szemmel nézek majd rá.

– *Elnök asszony számára mit jelent a lengyelek és magyarok közötti barátság? Mi módon lehet ezt napjainkban – ebben a cseppet sem könnyű időszakban – ápolni és erősíteni?*

– Számomra a magyar-lengyel barátság egyrészt ennek hivatalos vagy ünnepi jellegű formában történő kifejezésre juttatását jelenti. Jó példa erre a Lengyel-Magyar Barátság Napja, a lengyel-magyar klubok és egyesületek léte Lengyelországban és Magyarországon, a partneri kapcsolatokat ápoló városok, a közös konferenciák, a koszorúzások, az állami szintű kapcsolatok. Másfelől a magyarok és lengyelek közötti barátság a hétköznapi szintjén is megnyilvánul mindkét országban. A barátságnak ezek a megnyilvánulásai érhetőek tetten például a magyarok arcán felragyogó mosolyban, amikor megtudják, hogy lengyel vagyok, vagy amikor felidézik lengyelországi utazásaik emlékeit, a lengyel történelemre, zenére, irodalomra vonatkozó ismereteiket. Ez nagyon szívmengető és mindezt nap mint nap tapasztalom!

Ha ez a barátság hozzásegített mindkét nemzet gyakorta nehéz sorsának átvészeléséhez, akkor remélem, hogy a továbbiakban is így marad. Ami nem jelenti azt, hogy – miként minden barátság esetében – nem kellene gondoskodnunk róla, és nem kellene továbbra is törődnünk vele. Miként tegyük ezt? Erre nincsen kész receptem, hiszen ez a politikusoktól is függ. Persze rajtunk is múlik, és – természetesen, sőt, talán mindenekelőtt – az új nemzedék (a mi Magyarországon született gyermekeink és a fiatal magyarok) neveltetésének függvénye. A munkának két irányból kellene nekilátni: egyrészt átadni az információkat a közös történelmünkről, az egymásnak nehéz helyzetekben kölcsönösen nyújtott segítségről, másfelől szükséges Lengyelországot is népszerűsíteni a lehető legszélesebben vett értelemben.

– *Milyen – lengyel és magyar – ételek kerültek elnök asszony karácsonyi asztalára?*

– A karácsonyt ebben az évben a családommal együtt – mivel van egy kilenc hónapos unokám – Magyarországon töltöttem, így tehát leginkább rám

hárult a karácsonyi ünnep kulináris oldalának megszervezése és kivitelezése. A család és az ismerősök állítják, hogy jól főzök, én mégsem kedvelem ezt a konyhai ténykedést. De az ünnep az ünnep! A fehér terítővel letakart asztalon ott volt a szentelt ostya, és ott sorakoztak a lengyel ételek: céklaleves barátfülével, gombás káposzta, sült ponty, de volt rajta ma-

gyar halászlé is (a vejem ugyanis magyar), az ízes sláski, a hazai ízt pedig a makówka adta meg, amit kéretik nem összekeverni a mákos bejglivel!

– Köszönjük a beszélgetést, és az új évben sikereket kívánunk munkájához!

(Polonia Wegierska)

„A cigányokkal szembeni előítéleteket kell leépíteni...”

Interjú Hegedüs Istvánnal, az Országos Roma Önkormányzat elnökével

– Ön az Országos Roma Önkormányzat frissen megválasztott elnöke. Szívből gratulálunk! Megtenné, hogy bemutatkozik olvasóinknak és elmondja, milyen indíttásból választotta a politikai pályát?

– Komlón születtem, hat testvérem van, édesapám a bányánál, édesanyám pedig az azt kiszolgáló, karbantartó üzemben dolgozott. A komlói Nagy László Gimnáziumban szereztem érettségi bizonyítványt, majd a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán diplomát. Három gyermek édesapja vagyok. A politikai pályámat 1994-ben kezdtem, amikor először volt lehetőség kisebbségi önkormányzatokat választani az országban. Néhány kedves ismerősöm kért meg akkor arra, hogy jelöltessem magam. Sokat gondolkodtam rajta, hogy vállaljam-e az ezzel járó felelősséget, de végül engedve a nyomásnak, látva az emberek bizalmát – jelöltem magam. Az első választásokat jelentős fölénnyel nyertem meg. Amikor a kisebbségi önkormányzat elnökeként vettem részt a városi képviselőtestület munkájában, beláttam, hogy alkupozícióba csak akkor kerülhetek, ha mellett, hogy a kisebbségi önkormányzat elnöke maradok, teljes értékű tagja leszek a városi képviselőtestületnek. 1994-ben szavazategyenlőség miatt időközi választást kellett kiírni egy olyan lakóterületen, ahol nagy számban élnek cigány emberek. A nagy múltú pártok által indított személyek mellett független jelöltként vállaltam a megmérettetést, és megsemmisítő vereséget szenvedtek tőlem az ellenfeleim. Ebben az időben ismerkedtem meg a Lungo Drommal és Farkas Flóriánnal, s a szövetség tagjaként folytattam a tevékenységemet. Farkas Flórián magasra tette a mércét, és úgy gondolom, hogy az, hogy a cigány politika ma ebben a stádiumban van, nagyrészt neki köszönhető. Természetesen nekem is vannak elkép-

Bajtai László felvétele

zeléseim a jövővel kapcsolatban, és ezeket meg is fogom valósítani.

– Bemutatná az újonnan alakult Országos Roma Önkormányzatot? Mikor alakult meg, milyen bizottságok működéséről döntöttek, s ezek mely területeket fedik le?

– Az Országos Roma Önkormányzat 2014. október 31-én alakult meg, a testület 47 fős. Harminchatan a Lungo Dromon belül adták le a szavazatukat, és tizenegy olyan képviselő van, aki más platformon gondolkodik, de ez az együttműködést nem fogja akadályozni. Csak a kötelező bizottságot hoztuk létre, a pénzügyit. Négy elnökhelyettesem van, akik különböző megyékből jöttek és segítik a munkámat.

– Mik a legfontosabb elképzelések, tervek a 2015-ös évre?

– A legfontosabb, hogy fel tudjuk gyorsítani azt az integrációs folyamatot, amelyet – a keretmegállapodásnak megfelelően – a miniszterelnök úrral írtunk alá és a végrehajtását megkezdtük a kormánnyal. A kialakított roma stratégiának megfelelően szeretnénk a lakhatás, az egészségügy, a foglalkoztatás és az oktatás területén lévő súlyos hátrányainkat felszámolni. Ezen, számunkra rendkívül fontos célok megvalósítására a kormány részéről is ugyanolyan erős szándék van.

– Milyen konkrét eredményekről tudnak beszámolni a 2011-ben kialakított roma stratégiával kapcsolatban? Akkor kiemelt szerepet kaptak a roma nők. Ezzel kapcsolatban milyen előrelépések történtek?

– Mindenekelőtt elmondanám, hogy amikor a budapesti, Dohány utcai székházat átvettük, az romokban hevert. Úgy gondolom, aki ma idejön, egy

impozáns épületben, kulturált körülmények között találja magát, amelyben az operatív munkavégzés feltételeit is megteremtették. Jelenleg közel ötven alkalmazottunk van, akik elsődlegesen azon dolgoznak, hogy az Országos Roma Önkormányzat munkáját megkönnyítsék, döntéseit előkészítsék és a keretmegállapodásnak megfelelően a programok lebonyolításáért felelősek. Az „1000 roma nő” az Országos Roma Önkormányzat nagyon fontos programja volt. Ennek köszönhetően igen sok olyan cigány asszonyt tudtunk elhelyezni a nyílt munkaerőpiacon, akinek eddig esélye sem volt arra, hogy dolgozzon.

– Szó volt arról is, hogy elősegítsék a roma fiatalok bejutását a felsőoktatásba, roma pedagógusokat képezzenek. Ebben sikerült eredményeket felmutatni?

– Vannak roma pedagógusok, de súlyos nehézségekkel kell szembenéznünk, amikor egyes iskoláknak fenntartásai vannak azzal kapcsolatban, hogy náluk cigány származású pedagógusok tanítsanak. Ez egy komoly, súlyos probléma, de sajnos az élet csaknem minden területén érvényes. Én úgy hiszem, hogy az Országos Roma Önkormányzat megtette azokat a lépéseket, melyek az integráció elindulásához szükségesek voltak.

A következő lépésként, a munkaerőpiacon lévő foglalkoztatóknak igazolniuk kellene azt, hogy a cigány embereket sújtó stigmákat elvetették, a minket hátrányosan megkülönböztető előítéletek nem léteznek már. Véleményem szerint a saját kötelességeinket megtettük, elindítottuk a képzéseket, felkészítettük őket arra, hogy helyt álljanak a munkaerőpiacon. Ettől a ponttól kezdve az egyén felelőssége is, hogy el tudjon helyezkedni, és helyt álljon a munka világában. Nyilvánvalóan a társadalom részéről is szükséges a megfelelő támogatás és a befogadókészség.

– Van-e erre vonatkozó elképzelésük, illetve Ön személy szerint feladatának tartja-e, hogy ezeket az előítéleteket leépítsék és a roma kultúrát közelebb hozzák azokhoz, akik esetleg előítéletekkel fordulnak felé?

– Nagyon fontosnak tartom, hogy a társadalom levetkőzze az előítéleteit és ez a kormányzati szándékban is tükröződik. Ma már többszörösen is igazolta a cigány társadalom azt, hogy értéket tud és akar teremteni, s ha a kiszámítható és megfelelő bérszínterületen vannak foglalkoztatva, akkor a teljesítéssel sincs probléma. Meglátásom szerint komoly felelőssége van a médianak abban, hogy a társadalmi előítéletek erősödnek-e vagy csökkennek.

– A kultúra és művészetek területén milyen változásokra számíthatunk?

– Kiváló művészeink vannak, akik már eddig is megmutatták kivételes értékeiket és tehetségüket.

A jövőben nagy feladatomban érzem azt, hogy teret biztosítsak számukra a nagyközönség előtti bemutatkozásra.

– Összegezve azt mondhatjuk akkor, hogy az eddigi politikát szeretné továbbvinni, illetve az előítéletek leépítése lenne még fontos célja az újonnan megalakult önkormányzatnak?

– Nagyon komoly feladataink vannak. Az első és legfontosabb az, hogy tovább erősítsük az Országos Roma Önkormányzat képviselőinek mandátumát. Ezenkívül tudomásul kell venni, hogy ők a legnagyobb számú és a leghátrányosabb nemzetiség képviselői. Ezért fontos, hogy azokban az intézményekben, ahol döntés-előkészítés vagy döntés születik a magyarországi cigánysággal kapcsolatban, aktívan vegyenek részt az Országos Roma Önkormányzat képviselői. Az a fajta gondolkodás, ami talán jellemző volt a hatalom gyakorlóira, miszerint rendelkeznek azzal a tudással, amivel a cigányság élethelyzetét javítanák – nem maradhat fenn. A döntéseket csak abban az esetben szabad meghozni, ha abban a törvényesen megválasztott Országos Roma Önkormányzat képviselői részt vesznek, de fontos, hogy a döntés-előkészítésben, a végrehajtásban, illetve az ellenőrzésben is megfelelő feladatot kapjanak. Azt szeretném, hogy az államigazgatásban minél több képzett cigány ember kapjon munkalehetőséget.

– Ha a ciklus lejárta végén visszatekint majd erre az öt évre, mire lenne igazán büszke?

– Elsődleges céljaim közé tartozik az intézményhálózatunk bővítése. Kiemelten fontos, hogy az iskoláknak biztosítani kell minden feltételt a magas színvonalú oktatáshoz. A keretmegállapodás keretein belül azok a cigány emberek, akikben van vállalkozói véna, vállalkozzanak, adjanak a cigány embereknek feladatot, munkát, éljenek meg és gyarapodjanak. Nagyon fontosnak tartom az egészségügyi szűréseket, a betegségeket megelőző informális előadásokat is, amelyekkel szeretnék minden romát megszólítani. Sajnos köztudott, hogy egy cigány ember élete ma a magyarországi átlagnál tíz-tizenöt évvel is rövidebb. Vannak tehát feladatok. Nekem a legfontosabb, hogy a gyermekek mosolyogjanak, boldogok legyenek, és jó kapcsolat legyen a romákkal. Hatalmas kihívás nekem az Országos Roma Önkormányzat elnöki pozíciójának betöltése, bízom benne, hogy minden célkitűzést el fogunk érni. Nem folytathatunk struccpolitikát, mert akkor ezen törekvések megvalósítására abszolút nem lesz esélyünk. Én azt gondolom, hogy most minden lehetőségünk adott arra, hogy mindezeket közösen megvalósítsuk.

– Nagyon sok sikert kívánunk hozzá!

Szemző Ildikó